

İnceleme

Göç ve Sağlık Konusunda Yayınlanmış Tezler

Published Theses on Migration and Health

Ahmet Furkan Süner¹ , Ahmet Can Bilgin²

1. *Uzm. Dr., Çaycuma İlçe Sağlık Müdürlüğü, Zonguldak, Türkiye.*
2. *Öğr. Gör. Dr., Dokuş Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye.*

Öz

Çalışmada, göç ve sağlık konusunda yapılmış tezlerin taranması ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Göç ve Sağlık konusunda yayınlanmış tezler Ulakbim tez tarama ağından taranmıştır. Tarama 16.08.2024'te yapılmıştır. Tarama "Gelişmiş Arama" sekmesinden yapılmıştır. Aranacak alan için "Tümü" seçilmiştir. Arama tipine "Sadece yazılan şekilde" seçilmiştir. Grup seçimi yapılmamıştır. Toplam 1439 teze ulaşılmıştır. Yinelenen tezler ayıklandıktan sonra kalan tez sayısı 978'dir. İlgisiz tezler ayıklandıktan sonra geri kalan tez sayısı 259'dur. Tezlerin 194'ü yüksek lisans (%74,9), 36'sı doktora (%13,9), 29'u tıpta uzmanlık (%11,2) tezidir. Tezlerin 229'unun dili Türkçe (%88,4), 28'inin dili İngilizce (%10,8), 2'sinin dili Almanca'dır (%0,8). İlk tez 1979 yılında yayınlanmıştır. Tezlerin büyük bölümü 2018-2024 yılları arasında yayınlanmış olup, en çok sayıda tez sırasıyla 2023, 2019, 2022, 2021 ve 2020 yıllarında yayınlanmıştır. En çok sayıda tez sırasıyla sosyoloji, halk sağlığı, hemşirelik, sosyal hizmet ve psikoloji, kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, sağlık kurumları yönetimi, siyasal bilimler, aile hekimliği, çalışma ekonomisi ve

Abstract

The aim of the study was to examine theses published in the field of migration and health. Theses published in the field of migration and health were scanned from the Ulakbim thesis scanning network. The scan was performed on 16.08.2024. The scan was performed from the "Advanced Search" tab. "All" was selected for the field to be searched. "Only as written" was selected for the search type. No group selection was made. A total of 1439 theses were reached. After removing duplicate theses, the remaining number of theses was 978. After removing irrelevant theses, the remaining number of theses was 259. 194 of the theses were master's (74.9%), 36 were doctoral (13.9%), and 29 were medical specialization (11.2%) theses. The language of 229 of the theses was Turkish (88.4%), 28 were English (10.8%), and 2 were German (0.8%). The first thesis was published in 1979. The majority of theses were published between 2018 and 2024, with the largest number of theses published in 2023, 2019, 2022, 2021 and 2020, respectively. The largest number of theses were published in the following subjects: sociology,

Geliş Tarihi / Received: 20.08.2024 Kabul Tarihi / Accepted: 26.08.2024 Yayın Tarihi / Published: 29.08.2024

Sorumlu Yazar / Correspondence: Ahmet Furkan Süner. Eposta: furkanafs@hotmail.com

Sorumlu Editör / Handling Editor: Nuray Özgülнар

Atf için / Suggested Citation: Süner, AF., Bilgin, A. C. (2024). Göç ve Sağlık Konusunda Yayınlanmış Tezler. *Sosyal Bilimler ve Sağlık Bülteni (SoSa)*, YAZ(11), 104-111.

endüstri ilişkileri, çocuk sağlığı ve hastalıkları, işletme, beslenme ve diyetetik, hukuk, kadın hastalıkları ve doğum, psikiyatri konu başlıklarında yayınlanmıştır.

Anahtar sözcükler: göç, sağlık, tez

public health, nursing, social work and psychology, public administration, international relations, management of health institutions, political sciences, family medicine, labor economics and industrial relations, child health and diseases, business, nutrition and dietetics, law, gynecology and obstetrics, and psychiatry.

Keywords: migration, health, thesis

Giriş

İnsanlık tarihi kadar uzun bir geçmişe sahip olan göç ekonomik, siyasi, eğitim, kariyer, aile birleşimi, doğal afetler, çevresel faktörler, sosyal ve kültürel baskılar, sağlık ve güvenlik gibi gerekçelerle gerçekleşebilir. Göç son yıllarda gerçekleşen savaşlar, çatışmalar nedeniyle önemli bir sorundur. Göç zorunlu ya da gönüllü gerekçelerle gerçekleştirilmiş olsa da göç eden kişi için önemli zorluklara neden olmaktadır. Göç edenler beslenme, barınma, istihdam, sağlık, eğitim gibi temel alanlarda sorun yaşayabilmektedir. Bu sorunların başında gelen sağlığa odaklanıldığında, göç hem göç edenlerin kendi sağlıkları hem de göç edilen yerdeki toplumun sağlığının bozulması açısından önemlidir (Kocataş, 2019). Göç aynı zamanda sosyal bir olgudur (Datta, 2003). Göç ve sağlık konularını ele alan araştırmalar sosyal bilimlerin önemli bir parçasıdır (Martiniello & Rath, 2012). Sosyal bir bakış açısıyla yapılan bu araştırmalar, göçün birey ve toplum açısından önemini ve sağlık sorunları üzerindeki etkisine odaklanmaktadır. Tezler bu konuların önemli bir biçimde irdelendiği araştırmalardır. Bu çalışmada, göç ve sağlık konusunda yapılmış tezlerin taranması ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Göç ve Sağlık konusunda yayınlanmış tezler Ulakbim tez tarama ağından taranmıştır. Tarama 16.08.2024'te "Gelişmiş Arama" sekmesinden şu seçenekler kullanılarak yapılmıştır:

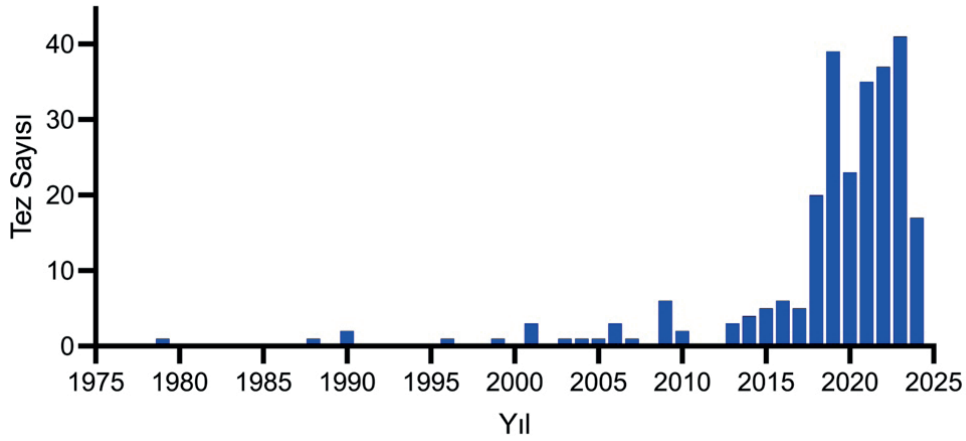
Aranacak alan: Tümü, Arama tipi: sadece yazılan şekilde, Grup: seçilmemiş

Aramanın yapıldığı anahtar sözcükle bulunan tez sayıları şöyledir: göçmen sağlığı (26), göçmen + sağlık (258), göç + sağlık (848), muhacir + sağlık (14), muhacir sağlığı (0), mülteci sağlığı (1), mülteci + sağlık (182), yersiz yurtsuz + sağlık (0), sığınmacı + sağlık (88), sığınmacı sağlığı (0), iltica + sağlık (22).

Bulgular

Toplam 1439 teze ulaşılmıştır. Yinelenen tezler ayıklandıktan sonra kalan tez sayısı 978'dir. İlgisiz tezler ayıklandıktan sonra geri kalan tez sayısı 259'dur. Tezlerin 194'ü yüksek lisans (%74,9), 36'sı doktora (%13,9), 29'u tıpta uzmanlık (%11,2) tezidir. Tezlerin 229'unun dili Türkçe (%88,4), 28'inin dili İngilizce (%10,8), 2'sinin dili Almanca'dır (%0,8).

İlk tez 1979 yılında yayınlanmıştır. Tezlerin büyük bölümü 2018-2024 yılları arasında yayınlanmıştır. Yıllara göre tezlerin dağılımına bakıldığında 1979'da 1 (%0,4), 1988'de 1 (%0,4), 1990'da 2 (%0,8), 1996'da 1 (%0,4), 1999'da 1 (%0,4), 2001'de 3 (%1,2), 2003'te 1 (%0,4), 2004'te 1 (%0,4), 2005'te 1 (%0,4), 2006'da 3 (%1,2), 2007'de 1 (%0,4), 2009'da 6 (%2,3), 2010'da 2 (%0,8), 2013'te 3 (%1,2), 2014'te 4 (%1,5), 2015'te 5 (%1,9), 2016'da 6 (%2,3), 2017'de 5 (%1,9), 2018'de 20 (%7,7), 2019'da 39 (%15,1), 2020'de 23 (%8,8), 2021'de 35 (%13,5), 2022'de 37 (%14,3), 2023'te 41 (%15,8), 2024'te 17 (%6,6) tez yayınlanmıştır (Grafik 1).

Grafik 1. Yıllara Göre Tezlerin Dağılımı

Tezlerde en az 1, en fazla 3 konu başlığı olmak üzere toplam 350 konu başlığı bulunmaktadır. Tezlerin konu başlıkları şöyle dağılmaktadır: Sosyoloji 48 (%13,71), Halk Sağlığı 45 (%12,86), Hemşirelik 35 (%10,00), Sosyal Hizmet 35 (%10,00), Psikoloji 22 (%6,29), Kamu Yönetimi 15 (%4,29), Uluslararası İlişkiler 13 (%3,71), Sağlık Kurumları Yönetimi 12 (%3,43), Siyasal Bilimler 11 (%3,14), Aile Hekimliği 9 (%2,57), Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri 9 (%2,57), Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları 8 (%2,29), İşletme 6 (%1,71), Beslenme ve Diyetetik 5 (%1,43), Hukuk 5 (%1,43), Kadın Hastalıkları ve Doğum 5 (%1,43), Psikiyatri 5 (%1,43), Demografi 4 (%1,14), Sağlık Yönetimi 4 (%1,14), Ebelik 3 (%0,86), Felsefe 3 (%0,86), İlk ve Acil Yardım 3 (%0,86), Mütercim-Tercümanlık 3 (%0,86), Tarih 3 (%0,86), Aile Planlaması 2 (%0,57), Coğrafya 2 (%0,57), Deontoloji ve Tıp Tarihi 2 (%0,57), Eğitim ve Öğretim 2 (%0,57), Ekonomi 2 (%0,57), Hastaneler 2 (%0,57), İç Hastalıkları 2 (%0,57), İletişim Bilimleri 2 (%0,57), Sağlık Yönetimi 2 (%0,57), Şehircilik ve Bölge Planlama 2 (%0,57), Spor 2 (%0,57), Uyuşturucu Alışkanlığı ve Alkolizm 2 (%0,57), Anestezi ve Reanimasyon 1 (%0,29), Biyokimya 1 (%0,29), Diş Hekimliği 1 (%0,29), Ekonometri 1 (%0,29), Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları 1 (%0,29), Ev Ekonomisi 1 (%0,29), Halk Bilimi (Folklor) 1 (%0,29), Halkla İlişkiler 1 (%0,29), Klinik Bakteriyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları 1 (%0,29), Maliye 1 (%0,29), Mimarlık 1 (%0,29), Nefroloji 1 (%0,29), Sağlık Eğitimi 1 (%0,29), Turizm 1 (%0,29), Ulaşım 1 (%0,29).

SOSYOLOJİ

FERAMUZ AYDOĞAN 1990 Kırsal kesimden kente gelen ailelerin kentleşme süreçleri ve sorunları Cumhuriyet Üniversitesi Yüksek Lisans

ADALET KADOOĞLU 2019 Gaziantep’te geçici koruma altındaki Suriyelilere verilen sosyal ve ekonomik hakların entegrasyona etkisi Hasan Kalyoncu Üniversitesi Yüksek Lisans

HALK SAĞLIĞI

ALİ HASAN ZUBAROĞLU 2016 Hatay ili’nin 2013-2014 tüberküloz sürveyansı ve performansının değerlendirilmesi: Yerli ve göçle gelen olguların karşılaştırılması Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans

BETÜL BİNBAŞI 2019 Sivas’ta yaşayan Suriyeli kadın göçmenlerin (15-49) yaş arası sağlık hizmetlerine ulaşma ve ondan istifade etme durumları Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yüksek Lisans

TÜRKAN ŞANLI 1988 İstanbul’un değişik bölgelerine kırsal yörelerden göçenlerin sağlık ve hastalığa ilişkin bilgi ve davranışlarını etkileyen faktörler İstanbul Üniversitesi Doktora

IRMAK BİRCAN 2013 Ev hizmetlerinde çalışan göçmen kadınların sağlık sorunları ve sağlık hizmetlerinden yararlanma deneyimleri Marmara Üniversitesi Yüksek Lisans

HANDE BAHADIR 2016 İzmir’in bir mahallesinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların sağlık durumları, sağlık hizmetlerine erişimi ve erişimi etkileyen etmenler Dokuz Eylül Üniversitesi Tıpta Uzmanlık

FAİZE DENİZ MARDİN 2019 Sığınmacıların sağlık hizmetlerine erişimi: Metropol - uyu şehir karşılaştırması İstanbul Üniversitesi Doktora

MUHAMMED SEYİDÖMER 2019 Sivas’ta suriyeli mülteci ve sığınmacıların sağlık hizmetlerine ulaşımı ve yaşadıkları sorunlar Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yüksek Lisans

İLKEM DUMAN KIYMIK 2022 Göçmen sağlığı merkezinden hizmet alan kadınların üreme sağlığının değerlendirilmesi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıpta Uzmanlık

DERYA NEHİR 2022 Çalışma hayatında dezavantajlı grup: Hatay’da Suriyeli göçmenlerin iş sağlığı ve güvenliği sorunları Çukurova Üniversitesi Yüksek Lisans

ESMEHAN AYŞİT 2023 Göçmenlerde sağlık okuryazarlığı ve sağlık davranışları: İstanbul fatih göçmen sağlığı merkezindeki Suriyeliler İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Tıpta Uzmanlık

GAMZE AKTUNA 2024 Erişkin suriyeli göçmenlerde belirsizlik ölçeği geliştirilmesi ve belirsizlik ile sağlık düzeyleri ilişkisinin değerlendirilmesi Hacettepe Üniversitesi
Doktora

HUSAM BEYAZIT 2024 Geçici koruma kapsamında kayıt altına alınan Suriyeliler Covid 19 salgını sırasında yaşadıkları zorluklar, bilgi ve algılanan stres düzeyleri İnönü Üniversitesi Doktora

KEZİBAN TOSUN 2004 Göç ile gelen 15-49 yaş grubu kadınların birinci basamak sağlık hizmetlerinden yararlanma durumu Marmara Üniversitesi Türkçe Yüksek Lisans

HEMŞİRELİK

ELÇİN BABAOĞU AKDENİZ 2007 Göçmen türk kadınlarının odak grup görüşmesi yöntemi ile sorunlarının belirlenmesi ve psikoeğitimsel modele göre danışmanlık hizmeti verilmesi Hacettepe Üniversitesi Doktora

SEÇİL DURAN 2019 Sağlık çalışanlarının iletişim becerilerinin ve göçmenlerle yaşadıkları iletişim zorluklarının belirlenmesi Yozgat Bozok Üniversitesi Yüksek Lisans

SOSYAL HİZMETLER

ÖNDER BETER 2005 Türkiye'ye gelen sığınmacı çocukların sorunları ve bu çocuklara yönelik sosyal hizmetler Hacettepe Üniversitesi Yüksek Lisans

BİLGE DEMİR 2018 Sosyal hizmet uzmanı bakış açısı ile Türkiye'de mültecilere ve sığınmacılara yönelik sosyal hizmet müdahalesi Celal Bayar Üniversitesi Yüksek Lisans

PSİKOLOJİ

MUSTAFA KORKUT 2018 Mülteci çocukların sorunları ve beklentileri Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yüksek Lisans

SATI GÜL KAPISIZ 2019 Geçici koruma statüsündeki Suriyeli kadın hastaların psiko-sosyal destek durumlarının ve sosyal hizmet ihtiyaçlarının belirlenmesi Ankara Üniversitesi Yüksek Lisans

KAMU YÖNETİMİ

DİLEK UÇKAÇ 2020 Türkiye'ye göç eden Suriyelilerin sağlık hizmetlerine erişimi ve kullanımı: Kahramanmaraş ili örneği Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yüksek Lisans

IŞILAY BORAN 2021 CEDAW sözleşmesi kapsamında sağlık hizmeti alma hakkı ve Suriyeli kadın mültecilerin durumu TED Üniversitesi Yüksek Lisans

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

ŞEYMA NUR TIRIMOĞLU TAŞ 2022 Uluslararası krizlerin göçmenlerin hareket fikirleri üzerindeki etkisi Türkiye-Kovid-19 örneği Marmara Üniversitesi Yüksek Lisans

CANER YILMAZ 2022 Evrensel bir hak olarak sağlık hakkı ve Türkiye'deki yabancıların durumu Karabük Üniversitesi Yüksek Lisans

SAĞLIK KURUMLARI YÖNETİMİ

DAMLA TAŞKIN 2018 Sığınmacılar ve geçici koruma altındaki engelli Suriyeliler ile engelli iraklılar: Türkiye'de sağlık ve rehabilitasyon hizmetlerine erişimlerindeki sorunları ve çözüm önerileri Ufuk Üniversitesi Yüksek Lisans

SİYASAL BİLİMLER

ZEHRA HOPYAR 2017 Türkiye'de Suriyelilere yönelik uygulanan entegrasyon politikaları Sakarya Üniversitesi Yüksek Lisans

AİLE HEKİMLİĞİ

HATİCE KELEŞMEHMET 2019 Suriyeli göçmenlerin göçmen sağlığı merkezlerinde sunulan sağlık hizmetlerinden yararlanma durumu Marmara Üniversitesi Tıpta Uzmanlık

ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ

MELİKE ÇALLI KAPLAN 2018 Avrupa refah devletlerinde göçmenlerin sosyal güvenlik hakkı Gazi Üniversitesi Doktora

ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI

ZEYNEP DİNÇER EZGÜ 2023 On sekiz yaş altı suriyeli hastaların 2020-2022 tarihleri arasında çocuk acil servis başvurularının değerlendirilmesi Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıpta Uzmanlık

İŞLETME

AHMET ÖNAL 2015 Isparta’da yaşayan mülteci ve sığınmacıların sağlık hizmetlerine erişimde yaşadıkları sorunlar üzerine bir araştırma Süleyman Demirel Üniversitesi Yüksek Lisans

KADIN HASTALIKLARI VE DOĞUM

ARİF ULUSOY 2023 Mülteci kadınların üreme sağlığı hizmetlerini kullanımının değerlendirilmesi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yüksek Lisans

PSİKİYATRİ

SİBEL HELİN TOKMAK 2023 Göçe maruz kalmış çocuk ve ergenlerde psikiyatrik komorbidite ve risk faktörlerinin değerlendirilmesi Ege Üniversitesi Tıpta Uzmanlık

DEMOGRAFI

NUR KOYUNCU 2023 Almanya’da yaşlı göçmenlerin ve göçmen olmayanların iyilik hali: Sağlık ve yoksulluk boyutlarına özel bir bakış Hacettepe Üniversitesi Yüksek Lisans

SAĞLIK YÖNETİMİ

FATİ ALAY 2022 Türkiye’de sağlık hizmet sunumunda Suriyeli sığınmacıların yol açtığı bölgelerarası dengesizliğin analizi Trakya Üniversitesi Yüksek Lisans

EBELİK

MERVE BEGÜM OSMANLIOĞLU 2021 Ebelerin yeterli Türkçe iletişim kuramayan kadınlara ve gebelere bakım verirken yaşadıkları güçlüklerin belirlenmesi İstanbul Medipol Üniversitesi Yüksek Lisans

FELSEFE

RUHANGİZ HUSEYNLİ 2023 İnsan hakları odağında Türkiye’de göç, toplumsal kabul ve uyum Hacettepe Üniversitesi Yüksek Lisans

İLK VE ACİL YARDIM

TÜLEYB TALHA GÜRKAN 2021 Acil servise travmatik nedenlerle başvuran Suriyeli mülteci hastaların özellikleri ve maliyet analizi Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıpta Uzmanlık

MÜTERCİM-TERCÜMANLIK

TUĞÇE GAMZE GÖZELEL AYDIN 2024 Psikososyal destek hizmetlerinde çevirmenin ruh sağlığı Sakarya Üniversitesi Yüksek Lisans

TARİH

YUSUF KOĞ 2020 **Kırım Savaşı ve Kafkas göçlerinde salgın hastalıklar (1853-1864)** Yozgat Bozok Üniversitesi Yüksek Lisans

AİLE PLANLAMASI

MELEK KAYA 2019 **İstanbul'da yaşayan mülteci kadınların aile planlaması hizmetlerine erişebilme durumları ve tutumlarının değerlendirilmesi** Sağlık Bilimleri Üniversitesi Yüksek Lisans

COĞRAFYA

VEDAT KAYA 2019 **Göç ve mekân bağlamında Suriyeli sığınmacılarda doğurganlık analizi: Mersin örneği** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yüksek Lisans

HUKUK

MÜRUVET ECE BÜYÜKÇALIK 2014 **Mülteci Hukukunun gelişimi ve Türkiye'de mültecilerin sosyal hakları** Anadolu Üniversitesi Yüksek Lisans

AYŞEGÜL KARACA DEDEOĞLU 2018 **Mültecilerin ve geçici koruma sağlananların sağlık hakkı: Türkiye örneği** İstanbul Medipol Üniversitesi Doktora

OZAN ŞAFAK KOÇAK 2019 **Sağlık hakkı kapsamında Türkiye'deki Suriyelilerin sağlık hizmetlerine erişimi** Galatasaray Üniversitesi Yüksek Lisans

MELTEM ERDİL 2022 **Geçici korunanların sağlık hakkı** Atatürk Üniversitesi Yüksek Lisans

Sonuç

Bu çalışmada son yıllarda konu ile ilgili tez sayısının arttığı görülmektedir. Birçok bilim dalının konuyu ele aldığını görmek sevindiricidir. Kanımızca halk sağlığı anabilim dallarında göç ve sağlık konusunda yapılan tezlerin sayısal olarak yeterliliği tartışılmalıdır.

Kaynaklar

Datta, A. (2003). *Human Migration: A Social Phenomenon*. Mittal Publications.

Kocataş, S. (2019). *Göç ve Sağlık*. <https://avesis.cumhuriyet.edu.tr/yayin/feddd3be-6702-49e1-a371-e38b0335a98c/saglik-sosyolojisi>

Martiniello, M., & Rath, J. (2012). *An Introduction to International Migration Studies: European Perspectives*. 1–388.